

Inzicht in Parasjat Balak 5769

B & B, twee persoonlijkheden

Rasji zegt in zijn commentaar op het woord 'לִּמּוֹעִי – *mimoelie* [tegenover mij] (pasoek 22:5), dat zonder de letter 'vav' geschreven is, dat het 'omhakken, vellen' betekent, zoals we aantreffen in *Tehilliem* 118:10: „want ik zal hen vernietigen (וַיִּמְחָק).” Balak klaagde dat Israël te dichtbij was gekomen en dreigde hem te vernietigen.

Rav Joseef Chaim Sonnenfeld stemt in met Rasji's vertaling van *mimoelie*, maar in een volledig andere context, om de dialoog tussen Balak en Bil'am te verklaren. Volgens hem houdt het woord verband met de *Brit mila* (het woord *mila* is afkomstig van het woord *mol*, dat afsnijden betekent), een mitswa die Israël niet meer met zijn kinderen gedaan had sedert zij uit Egypte waren getrokken. De reden hiervoor was o.a. dat ten gevolge van de zonde van de *meragliem* [verkenners] 38 jaar daarvoor, de noordenwind was gestopt te blazen, waardoor het (volgens de geaccepteerde ideeën van die tijd) gevaarlijk zou zijn om een kind te besnijden. Dit liet Israël achter met een voortdurend schaamtevol merkteken.

In de huidige *pasoek* suggereerde Balak aan Bil'am dat dit een te mooie gelegenheid was om te missen. Hier was iets dat hij zou kunnen exploiteren, om Israël te vervloeken.

R. Joseef Chaim baseert dit op 1) de Gemara in Menachot (41a), waar verklaard wordt dat in een tijd van boosheid, Hasjem in deze wereld zelfs straft voor het nalaten van een gebod om iets te doen, en 2) op een vers in Micha (6:5), waar wij, evenals in de Gemara in Berachot (7a) herinnerd worden aan G-ds goedheid, dat Hij Zijn woede in bedwang hield gedurende de gehele tijd dat Bil'am probeerde Israël te vervloeken. Het is duidelijk dat Balak Bil'am adviseerde om G-ds woede op te roepen. En dat deed hij inderdaad.

Gebaseerd op de eerste verklaring, suggereerde hij dat aangezien Bil'am precies het moment kende waarop iedere ochtend Hasjems woede werd opgewekt (op het tijdstip waarop de koningen van de wereld hun kroon afzetten en zich neerwerpen voor de zon), hij in staat zou zijn om Israël te vervloeken via de mitswa van Mila, waar deze hele generatie Joden zich niet aan gehouden hadden.

In dat geval is de vraag: waar ging Balak in de fout? Waarom onderdrukte Hasjem Zijn woede, wanneer daar zo'n goede reden voor was om daar lucht aan te geven?

Het antwoord ligt opgesloten in de woorden van Bil'am zelf: „Want ik zie hen vanaf de toppen van de bergen (*merosj tsoeriem*), en van de heuvels (*oemigevoöt*) sla ik hen gade” (23:9). Dit is een verwijzing naar de scherpe vuursteen die het vers in Jehosjoea 'charvot tsoeriem' noemt, en die Jehosjoea gebruikte om Israël te besnijden, en 'Givat Arolot' (de heuvel van de voorhuiden, waar dit plaats vond). Ze hadden weliswaar tot dan toe hun kinderen niet besneden, maar G-d voorzag dat zij in de naaste toekomst, zodra zij Erets Jisraël zouden binnentrekken, en de noordenwind weer zou gaan blazen, er allemaal in zouden toestemmen zich te laten besnijden. Toen Bil'am dat eenmaal wist, begreep hij dat de mogelijkheid om Israël te vervloeken op die basis verkeken was, en dat was zijn antwoord op de suggestie van Balak.

Nu past het vers in Micha [dat we hiervoor aangehaald hebben] als een handschoen. „Mijn volk, herinner je nu wat Balak, de koning van Moav, van plan was [namelijk dat Bil'am zijn vloek op de Brit Mila zou baseren], en wat Bil'am, de zoon van Peor hem antwoordde [zoals we nu zullen zien] vanaf Sjittiem [de plaats waar Israël de laatste zonde beging met de dochters van Moav, toen zij nog niet besneden waren] tot Gilgal” [waar Jehosjoea hen allemaal besneed, en Jehosjoea noemde die plaats zelf 'Gilgal' in zijn Boek (5:9): „Vandaag heb Ik de schande van Egypte van jullie afgerold [Galoti], en Hij noemde die plaats Gilgal, tot op deze dag” [met een verwijzing naar de schaamte van de Brit Mila die daar en toen verwijderd werd, volgens deze interpretatie].